

Näringsutskottets betänkande

1982/83:46

om ändring i lagen om finansbolag, m. m. (prop. 1982/83:154)

Ärendet

I proposition 1982/83:154 har regeringen föreslagit riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1980:2) om finansbolag,
2. lag om ändring i fondkommissionslagen (1979:748).

Med anledning av propositionen har väckts tre motioner. Dessutom behandlas här en motion från allmänna motionstiden. Motionerna redovisas i det följande.

Finansbolagens förening har inkommit med en skrivelse i ärendet.

Propositionen

I propositionen föreslås att möjligheterna för utländska rättssubjekt att förvärva aktier i finansbolag och fondkommissionsbolag t. v. begränsas. Vidare föreslås vissa lagändringar som gäller bankinspektionens tillsyn över finansbolagen.

Lagförslagen finns i propositionen på s. 2-4.

Motioner

De motioner som har väckts *med anledning av propositionen* är

1982/83:2355 av Lars Tobisson m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen avslår proposition 1982/83:154,

1982/83:2361 av Björn Molin (fp) och Karin Ahrlund (fp), vari hemställs att riksdagen

1. avslår förslaget i proposition 1982/83:154 att i lagen (1980:2) om finansbolag införa en ny paragraf, 6 a §,

2. avslår förslaget till lag om ändring i fondkommissionslagen (1979:748),

3. hos regeringen begär förslag angående etableringsrätt i Sverige för utländska banker,

1982/83:2373 av Bengt Wittbom (m), vari hemställs att riksdagen avslår proposition 1982/83:154.

Den motion *från allmänna motionstiden* som behandlas här är

1982/83:2006 av Lennart Blom (m), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn och utvärdering av lagen om finansbolag.

Utskottet

Finansbolagsverksamheten – som regleras genom lagen (1980:2) om finansbolag – har på senare år expanderat mycket kraftigt. Även utländska intressenter har engagerat sig i denna verksamhet. Banklagsutredningen (Fi 1976:04) fick år 1981 i uppdrag att utreda frågor om utländska bankers etablering i Sverige. Utvecklingen på finansbolagens område har emellertid enligt regeringens uppfattning ändrat förutsättningarna för utredningens arbete. En ny utredning har fått i uppdrag att se över strukturen inom kreditväsendet (dir. 1983:38). Frågan om utländsk etablering på den svenska kreditmarknaden har hänförs till denna översyn. Andra frågor rörande finansbolagen som utredningen skall ta upp är hur ett auktorisationssystem för finansbolag skall utformas och hur finansbolagens rörelse skall avgränsas mot bankernas. Mera preciserade regler för fondkommissionsbolagen skall också övervägas av utredningen.

I avvaktan på resultatet av den översyn som nu sätts i gång föreslår regeringen en provisorisk begränsning av utlänningars rätt att förvärva aktier i finansbolag och fondkommissionsbolag. De föreslagna bestämmelserna riktar sig både mot nyetablering och mot förvärv av aktier i redan befintliga sådana bolag. Vissa luckor finns dock i kontrollen.

I sammanhanget föreslår regeringen även ett par ändringar i finansbolagslagen som berör bankinspektionens möjligheter till tillsyn över finansbolagen. Försättningsvis skall sålunda bankinspektionen normalt utse en revisor i varje finansbolag. Föreläggande om rättelse skall få utfärdas i vissa ytterligare fall.

De tre motioner som har väckts med anledning av propositionen riktar sig alla mot huvudförslaget i denna. I motion 1982/83:2355 (m) hävdas att detta är ett uttryck för skärpning av en utlänningsfientlighet som kännetecknar lagen om bankrörelse. Motionärerna varnar för en reciprocitet från utländska staters sida som kan bli skadlig för Sverige. Den nya översynen av kreditmarknaden betecknas som en fördröjningsmanöver. Reciprocitetsproblemet berörs även i motion 1982/83:2373 (m). I båda de nämnda motionerna avstyrks propositionen i sin helhet. I motion 1982/83:2361 (fp) avvisas förvärvskontrollen med liknande resonemang, medan däremot de båda reglerna beträffande bankinspektionens tillsyn godtas. I denna motion uttalas att folkpartiet anser att det bör införas etableringsrätt för utländska banker i Sverige. Motionärerna vill att riksdagen skall begära förslag härom från regeringen.

Utskottet anser att en sådan provisorisk begränsning av utländska rättssubjekts möjligheter att vinna insteg på den svenska kreditmarknaden som regeringen nu föreslår är väl motiverad. Skulle motionärernas linje segra

är det stor risk för att den nya utredningen måste bedriva sitt arbete i kapploppning med utländska strävanden att i det längsta utnyttja etableringsmöjligheter som det kan komma att visa sig angeläget att begränsa. Mot utformningen av lagförslaget har utskottet inga erinringar.

Med anledning av vad som i två av motionerna sägs om reciprocitet vill utskottet fästa uppmärksamheten på att den nya utredningen enligt sina direktiv har särskilt ålagt att beakta de krav i detta hänseende som ställs från utländskt håll. Utskottet anser inte att riksdagen nu har underlag för att göra något uttalande om i vilken utsträckning utländska banker bör få rätt att etablera sig i Sverige. Denna fråga bör först prövas av utredningen.

Den motion – 1982/83:2006 (m) – om översyn av lagen om finansbolag som väcktes under allmänna motionstiden berör avgränsningen mellan kategorin finansbolag och vissa andra företag med likartad verksamhet. Det kan nämnas att regeringen den 18 november 1982 avslag besvär av ett företag som bedriver långtidsuthyrning av datorer mot att bankinspektionen hade fört upp det på förteckningen över finansbolag.

Som nyss nämnts skall den nya utredningen för översyn av kreditmarknadens struktur behandla rörelsereglerna för finansbolagen i olika hänseenden. Yrkandet i motion 1982/83:2006 (m) kan därmed anses vara tillgodosett, varför motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

1. *beträffande lagförslagen*

att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2355, motion 1982/83:2361 yrkandena 1 och 2 och motion 1982/83:2373 antar i proposition 1982/83:154 framlagda förslag till

- a) lag om ändring i lagen (1980:2) om finansbolag,
- b) lag om ändring i fondkommissionslagen (1979:748),

2. *beträffande utländska bankers etablering i Sverige*

att riksdagen avslår motion 1982/83:2361 yrkande 3.

3. *beträffande avgränsningen av kategorin finansbolag*

att riksdagen avslår motion 1982/83:2006.

Stockholm den 27 maj 1983

På näringsutskottets vägnar

NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Birgitta Johansson (s), Ivar Franzén (c), Bo Finnkvist (s), Lars Ahlström (m), Sylvia Pettersson (s), Hugo Bergdahl (fp) och Oswald Söderqvist (vpk).

Reservationer

1. Lagförslagen (mom. 1)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Utskottet anser" och slutar på s. 3 med "inga erinringar" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motionärerna i deras kritik mot lagförslagen. Regeringens oro över den aktuella utvecklingen synes omotiverad. Sannolikheten talar för att en betydande öppenhet gentemot utländska engagemang på den svenska kreditmarknaden måste bli ett resultat av den översyn som regeringen nu sätter i gång. Under sådana omständigheter framstår det som oklokt att nu införa spärrar som kan ge upphov till negativa reaktioner i andra länder.

Någon annan ändring i finansbolagslagen finns det inte anledning att genomföra i detta sammanhang. Utskottet avstyrker sålunda de båda lagförslagen i proposition 1982/83:154.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande lagförslagen

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2355, motion 1982/83:2361 yrkande 2 och motion 1982/83:2373 och med anledning av motion 1982/83:2361 yrkande 1 avslår proposition 1982/83:154.

2. Lagförslagen (mom. 1)

Hugo Bergdahl (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Utskottet anser" och slutar på s. 3 med "inga erinringar" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer --- (= reservation 1) --- andra länder.

Utskottet avstyrker regeringens förslag i dess huvuddel och förordar att de båda paragrafer i finansbolagslagen som har föreslagits bli ändrade av andra skäl tas in i en särskild lag som kan utfärdas omgående.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande lagförslagen

att riksdagen

dels med bifall till motion 1982/83:2355 i ifrågavarande del, motion 1982/83:2361 yrkande 2 och motion 1982/83:2373 i ifrågavarande del avslår proposition 1982/83:154 moment 2,

dels med anledning av proposition 1982/83:154 moment 1, med bifall till motion 1982/83:2361 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1982/83:2355 och 1982/83:2373, båda i ifrågavarande del, antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980:2) om finansbolag

Härigenom föreskrivs att 13 och 17 §§ lagen (1980:2) om finansbolag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Om bankinspektionen anser det behövt, får inspektionen förordna en revisor att med övriga revisorer delta i revisionen av finansbolag. Inspektionen kan när som helst återkalla sådant förordnande och i stället utse ny revisor.

Bankinspektionen skall, om ej särskilda skäl talar däremot, förordna en revisor att med övriga revisorer delta i revisionen av finansbolag. Inspektionen kan när som helst återkalla sådant förordnande och i stället utse ny revisor.

Finansbolaget skall till revisor, som har förordnats enligt första stycket, utge ersättning med belopp som bankinspektionen bestämmer.

17 §

Har finansbolag fattat beslut som strider mot denna lag eller annan författning, som reglerar finansbolags verksamhet, mot föreskrift som har meddelats med stöd av denna lag eller mot bolagsordningen, får bankinspektionen förbjuda att beslutet verkställs. Har beslutet verkställts, får inspektionen förelägga bolaget att göra rättelse, om det kan ske.

Driver finansbolag verksamhet i strid med de i första stycket angivna reglerna för verksamheten, får bankinspektionen förelägga bolaget att inom viss tid göra rättelse, om det kan ske. Görs ej rättelse och föreligger missförhållande av så allvarig beskaffenhet att det kan äventyra en sund utveckling av bolagets finansieringsverksamhet, får inspektionen förbjuda bolaget att driva finansieringsverksamhet som avses i 2-4 §§.

Driver finansbolag verksamhet i strid med de i första stycket angivna reglerna för verksamheten, *eller åsidosätter bolaget uppenbart kunds intresse eller visar det sig på annat sätt olämpligt att utöva finansbolagsverksamhet*, får bankinspektionen förelägga bolaget att inom viss tid göra rättelse, om det kan ske. Görs ej rättelse och föreligger missförhållande av så allvarig beskaffenhet att det kan äventyra en sund utveckling av bolagets finansieringsverksamhet, får inspektionen förbjuda bolaget att driva finansieringsverksamhet som avses i 2-4 §§.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3. Utländska bankers etablering i Sverige (mom. 2)

Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Lars Ahlström (m) och Hugo Bergdahl (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Med anledning" och slutar med "av utredningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet är kritiskt mot regeringens åtgärd att föranstalta om en ny översyn av kreditmarknadens struktur och mot direktiven för utredningen. I stället borde banklagsutredningen ha fått behålla sitt uppdrag oförändrat. När den förstnämnda utredningen nu likväl är ett faktum är det angeläget att den bedriver sitt arbete snabbt och föreslår positiva lösningar. Bl. a. bör utredningen, såsom sägs i motion 1982/83:2361 (fp), lägga fram förslag om rätt för utländska banker att etablera sig i Sverige. För en sådan etableringsrätt talar inte bara de krav på reciprocitet som andra länder ställer utan också och framför allt behovet av att de svenska bankerna liksom andra företag inom den expanderande tjänstesektorn får uppleva en stimulerande konkurrens som ökar deras möjligheter att hävda sig på utländska marknader.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *utländska bankers etablering i Sverige*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2361 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.